

POSTANOWIENIE

30 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Beata Janiszewska

na posiedzeniu niejawnym 30 października 2024 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa P. spółki akcyjnej w W.

przeciwko A.D.

o zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej A.D.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie

z 29 grudnia 2022 r., V ACa 955/21,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od A.D. na rzecz P. spółki akcyjnej w W. kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

(M.M.)

UZASADNIENIE

Powód A.D. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie, którym oddalono apelację skarżącego w sprawie o zapłatę z powództwa P. S.A. z siedzibą w W.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Jako pierwszą przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał występowanie w sprawie istotnych zagadnień prawnych. Ujął je w formę pięciu szczegółowych, kazuistycznych pytań, przy czym pierwsze i trzecie z nich wprost odnosiło się do treści dokumentu niestanowiącego źródła prawa (regulaminu rozliczeń transakcji), a drugie z zagadnień miało powstawać wyłącznie w razie udzielenia określonej odpowiedzi na pierwsze z pytań. Wszystkie sformułowane przez skarżącego problemy sprowadzały się przy tym w istocie do pytania o kierunek oceny prawnej konkretnej sprawy, przekładającej się na wynik badania prawidłowości wydanego w sprawie wyroku.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem orzecznictwa przywołanie przyczyny kasacyjnej unormowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga poprawnego zidentyfikowania problemu, w tym odniesienia go do konkretnych przepisów. Konieczne jest także przedstawienie argumentów prowadzących do rozbieżnych ocen danego zagadnienia (zob. postanowienie SN z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01). Istotność problemu prawnego wyraża się w tym, że ma on znaczenie precedensowe dla rozstrzygania podobnych spraw lub rozwoju jurysprudencji (zob. postanowienie SN z 23 marca 2012 r., I CSK 496/11). Obowiązkiem wnoszącego skargę jest wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (zob. postanowienie SN z 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14).

Tylko we wskazanych wyżej okolicznościach może być realizowana publicznoprawna funkcja skargi kasacyjnej. Jednocześnie przedstawiony Sądowi Najwyższemu problem musi mieć konkretny związek z rozstrzygnięciem danej sprawy, to jest z zarzutami skargi oraz podstawą prawną i faktyczną zaskarżonego wyroku (zob. postanowienie SN z 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13). Przyjęcie skargi do rozpoznania ma bowiem na celu zarówno realizację interesu publicznego, jak

i ochronę praw prywatnych. Zagadnienie prawne powinno mieć więc taki wymiar problemowy, aby udzielona przez Sąd odpowiedź miała znaczenie dla rozstrzygnięcia o zasadności skargi kasacyjnej wniesionej w sprawie, w której zostały zadane, a jednocześnie – dzięki uniwersalnemu ujęciu – odpowiedź ta uzyskiwała walor aplikacyjny w rozstrzyganiu innych spraw. Oznacza to, że do sformułowania zagadnienia prawnego konieczne jest wydobywanie z okoliczności faktycznych sprawy elementów charakterystycznych dla określonej grupy lub kategorii przypadków, a następnie generalizacja konstrukcyjnych elementów zagadnienia, które będą stanowiły podstawę analizy prawnej; dzięki temu odpowiedź na sformułowane pytanie, nie tracąc więzi z rozpoznawaną sprawą, może służyć ocenie problemów jurydycznych występujących w innych sprawach.

Sformułowane przez skarżącego pytania nie stanowią istotnych zagadnień prawnych w opisanym wyżej rozumieniu. Wywody powoda nie zostały skierowane na przekonanie Sądu, że zasygnalizowane w skardze problemy mają poważny i uniwersalny charakter, lecz stanowiły w istocie próbę wykazania, że ocena prawna, która legła u podstaw stanowiska Sądu Apelacyjnego, była nietrafna. Tego rodzaju argumentacja nie przystaje jednak do przyczyny kasacyjnej z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Konkluzji tej nie zmienia deklaracja powoda o znaczeniu przedstawionych przez niego pytań dla oceny innych spraw, jak i wskazanie, że problemy te można rozstrzygnąć także w sposób odmienny od proponowanego przez skarżącego. Rzecz bowiem w tym, że skarżący nie przedstawiał zagadnień uniwersalnych, lecz punktowe, dotyczące tego, w jaki sposób należało rozstrzygnąć konkretne kwestie wypadkowe, które – w mniemaniu skarżącego – ujawniły się w toku sprawy.

Jako drugą przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania powód wskazał oczywistą zasadność skargi. Przedstawił przy tym obszerny wywód, sprowadzający się jednak do wskazania na część spośród zarzutów skargi kasacyjnej oraz powielenia - w pewnym zakresie zmodyfikowanych - treści, które zostały zawarte w uzasadnieniu zarzutów. Omawiana przyczyna kasacyjna, zasygnalizowana na s. 22-24 i omówiona szczegółowo na s. 41-52, w warstwie merytorycznej w zasadzie nie różni się od wyjątkowo rozbudowanych zarzutów

skargi (s. 2 i nast.) oraz uzasadnienia podstaw skargi, zawartego na s. 52 i nast. tego pisma.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga wykazania niewątpliwej, widocznej *prima facie* sprzeczności przyjętej przez Sąd drugiej instancji wykładni lub zastosowania prawa z brzmieniem przepisów lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji prawa. Wnoszący skargę powinien więc zawrzeć w uzasadnieniu wniosku wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się "oczywista zasadność" skargi i przedstawić odpowiednie argumenty (zob. postanowienie SN z 5 września 2008 r., I CZ 64/08). Do przyjęcia skargi do rozpoznania na podstawie wskazanej przyczyny kasacyjnej nie jest wystarczające samo kwalifikowane naruszenie prawa przez Sąd drugiej instancji. W art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. mowa bowiem o oczywistej zasadności skargi, a nie o trafności zarzutu. Przytoczone przez skarżącego okoliczności powinny zatem jednoznacznie wskazywać na to, że w zasadniczym postępowaniu skarga kasacyjna zostanie rozstrzygnięta na korzyść strony, która ją wniosła (zob. postanowienie SN z 10 maja 2019 r., I CSK 768/18).

Uzasadnienie wniosku powoda wymaganiom tym nie odpowiada. Skarżący nie przedstawił argumentacji koniecznej przy powołaniu się na przyczynę przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., zdolnej do przekonania o "oczywistej" zasadności skargi. Co więcej, argumenty zostały ujęte w taki sposób, że ocena wniosku nie byłaby możliwa bez jednoczesnej analizy podstaw skargi, co na obecnym etapie postępowania jest niedopuszczalne (zob. postanowienie SN z 18 maja 2018 r., IV CSK 612/17). W ramach tzw. przedsądu można wziąć pod uwagę jedynie oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, toteż argumentacja skarżącego powinna być nakierowana na ujawnienie ewidentnych, rażących błędów Sądu drugiej instancji, a nie na przekonanie Sądu Najwyższego, iż zaskarżony wyrok jest nietrafny. Badanie nietrafności orzeczenia, dokonywane w ramach oceny podstaw skargi kasacyjnej, następuje bowiem wyłącznie na późniejszym etapie jej oceny - jedynie w razie przyjęcia skargi do rozpoznania.

Odmienność przyczyn kasacyjnych (przyczyn przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, art. 398⁹ § 1 k.p.c.) i podstaw kasacyjnych (art. 398³ § 1 k.p.c.)

powoduje, że uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz uzasadnienie podstaw skargi kasacyjnej stanowią niezależne elementy konstrukcyjne tego środka zaskarżenia. Rzecz nie sprowadza się przy tym do potrzeby ich graficznego wyodrębnienia, lecz do – motywowanej prakseologicznie – konieczności dostosowania argumentacji do różnych etapów badania skargi kasacyjnej. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania ma podstawowe znaczenie na etapie oceny dokonywanej w ramach przedsądu. Uzasadnienie takie powinno bowiem wyjaśniać, dlaczego: z jakich przyczyn, akcentujących głównie cel publicznoprawny (art. 398⁹ § 1 k.p.c.), przedmiotem późniejszego, merytorycznego badania przez Sąd Najwyższy, miałyby być skarga kasacyjna wywiedziona w sprawie, która została już rozpoznana i prawomocnie rozstrzygnięta w dwuinstancyjnym postępowaniu przez Sądy powszechne.

Z kolei uzasadnienie podstaw kasacyjnych (art. 398³ § 1 k.p.c.) służy innemu celowi, w postaci dokonania merytorycznej oceny zasadności skargi, co do której uprzednio stwierdzone już zostało wystąpienie przyczyn kasacyjnych. Zasadniczy cel wywodów strony skarżącej jest w tym przypadku ukierunkowany na wyjaśnienie zaistnienia takich naruszeń przepisów prawa materialnego lub prawa procesowego, które uzasadniają wnioski skargi: o uchylenie zaskarżonego orzeczenia albo o jego uchylenie i stosowną do żądania strony zmianę.

W skardze brak było przekonującej argumentacji nakierowanej konkretnie na wykazanie, że skarga jest oczywiście uzasadniona, tzn. w sprawie zachodzi stan unormowany w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.; w miejsce takiej argumentacji skarżący poprzestał na przywołaniu treści części podstaw kasacyjnych i sparafrazowaniu ich uzasadnienia. Analiza racji przedstawionych w motywach wniosku, o którym mowa w art. 398⁴ § 2 k.p.c., nie przemawiała natomiast za stwierdzeniem, że wystąpiły przyczyny kasacyjne uzasadniające przyjęcie tej skargi do rozpoznania.

Kierując się przedstawionymi względami, Sąd Najwyższy uznał, że z motywów skargi kasacyjnej nie wynika, by zachodziły przyczyny określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., co uzasadniało odmowę przyjęcia tej skargi do rozpoznania. O kosztach postępowania rozstrzygnięto zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy, ich wysokość ustalając na podstawie § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt

2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c., orzeczono, jak w sentencji postanowienia.

[J.T.]

[ał]